



**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Ile razem dróg przebytych? / Ile ścieżek przedeptanych?

Author: Tomasz Gęšina

Citation style: Gęšina Tomasz. (2018). Ile razem dróg przebytych? / Ile ścieżek przedeptanych?. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 112-114). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.



Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

Ile razem dróg przebytych? / Ile ścieżek przedeptanych?

O cytacie

Cytat pochodzi z wiersza Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *Pieśń III*, opublikowanego po raz pierwszy w „Nowej Kulturze” w 1953 roku. Wraz z pozostałymi dziewięcioma utworami tworzy on *POEMAT Pieśni*, który uważa się za poetycki testament Gałczyńskiego. Utwór składa się z szeregu *PYTAŃ RETORYCZNYCH* potęgujących prezentowane uczucia. Wiersz to niezwykle wyznanie miłości ukochanej osobie, z którą bohater przeżył wiele lat. Adresatką utworu jest niewątpliwie Natalia, ukochana żona poety, pochodząca z gruzińskiej rodziny. Poeta poznał kobietę w 1929 roku, a ich ślub odbył się rok później i został upamiętniony relacjami poetyckimi, np. *Balladą ślubną I* oraz *Balladą ślubną II*. Gałczyński nazywał ukochaną „Srebrną Natalią”, z kolei ona jego „Kotem”. Była jego muzą, „latarnią zaczarowanej dorożki”. W taki oto sposób Natalia wspominała ich związek: „Z Kotem wszystko było pełne niezwykłości. Nieraz słyszałam zdanie: wy dwoje wiecznie teatralizujecie życie. Nigdy nie zaprzeczałam. Czyż można było wytłumaczyć niezwykłość zwykłego dnia, blask codzienności, ból i radość, słowem całą atrakcyjność życia z takim człowiekiem jak Kot?” (Gałczyńska 2014, 131).

O autorze i jego twórczości

Zob. **Powiedz mi jak mnie kochasz*

Nawiązania

Utwory Gałczyńskiego śpiewają najpopularniejsi polscy piosenkarze (wykonują je nawet raperzy). Fragmenty *Pieśni III* oraz *Pieśni I* stanowią tekst piosenki *Ocalić od zapomnienia*, skomponowanej i wykonywanej przez MARKA GRECHUTĘ. Utwór ukazał się w 1971 roku na płycie Marka Grechuty i grupy Anawa *Korowód*.

Warto wiedzieć

- GRECHUTA MAREK (1946–2006) – piosenkarz, kompozytor, poeta, malarz, z wykształcenia architekt. Uznawany za jednego z najważniejszych przedstawicieli polskiej poezji śpiewanej. Szczególnie w początkach swej twórczości sięgał też po elementy rocka i jazzu. Najczęściej przywoływana jest współpraca Grechuty z zespołem Anawa i wybitnym kompozytorem Janem Kantym Pawluśkiewiczem. Marek Grechuta był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany na konkursach oraz festiwalach muzycznych, zwyciężał w plebiscytach prasowych i radiowych jako wykonawca oraz kompozytor. Śpiewał piosenki do słów wybitnych poetów i pisarzy, m.in.: Bolesława Leśmiana, Adama Mickiewicza, Ewy Lipskiej, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Stanisława Ignacego Witkiewicza.
- POEMAT – dłuższy utwór wierszowany łączący w sobie cechy epiki (ciąg wydarzeń tworzących fabułę, narracyjność) i liryki (grupa refleksji, opisów, poetyckie środki, forma wiersza). Przykładowe typy poematów to poemat dygresyjny (zob. **Chodzi mi o to, aby język giętki / Powiedział wszystko, co pomyśli głowa*) oraz poemat heroikomiczny (zob. **My rzędzimy światem, a nami kobiety*).
- PYTANIE RETORYCZNE – pytanie, na które nie oczekuje się odpowiedzi, ponieważ jest ona znana, oczywista. Może też zostać zadane, aby skłonić do przemyśleń, podkreślić wagę jakiegoś problemu.

Z opracowań

Pieśni są poematem złożonym z 10 liryków, które – podobnie jak w seryjnych utworach Kochanowskiego – mogą stanowić odrębne utwory, będąc zarazem wariantami tego samego tematu lirycznego. Każda część poematu przynosi silnie akcentowany refren o chęci ocalenia czegoś, co dla poety, jego życia i twórczości (występujących tu w ścisłym powiązaniu) było ważne. Ale każda pieśń może stanowić pewną całość, będąc starannie skomponowaną i skupioną na określonym konkretnym motywie. Poeta, idąc w ślady Horacego, Kochanowskiego, Szekspira, jako autorów sonetów, łączy w *Pieśniach* dążenie do harmonizacji całości z zasadą *varietas*, indywidualizującą poszczególne części poematu. Jest to tekst niezwykle płynny, a zarazem dobitnie akcentujący wybrane motywy.

Poeta „domowy” mówi, iż jego sztuka poetycka pozostała, w jej zasadniczych, a więc lirycznych kontekstach, taka sama, jak wcześniej, czyli nietknięta przez deklaratywność. *Pieśni* podejmują ten wątek domowy. Jeśli więc uznać je, jak to na ogół czyniono, za utwór „testamentowy” i porównać z innymi wierszami Gałczyńskiego o takim właśnie gatunkowym nacechowaniu, widać wyraźnie, iż przesłanie, skierowane do potomnych, utraciło niegdysiejsze cechy groteskowe, czy po prostu żartobliwe (jak w *Noctes Aninenses*), zachowując jednak określone *decorum* tematyczne i wyobraźniowe; powtarzają *Pieśni* mianowicie wzorzec poety domowego, poety-rzemieślnika, poety „prostych dziwów” (jak w *Pieśni cherubińskiej*), poety „poważnej radości”.

Wyka 2003, LVII

Bibliografia

- Gałczyńska K., 2014: *Srebrna Natalia. Opowieść o Natalii Gałczyńskiej*. Warszawa.
Ossowski J.S., 2011: *Sprawa Gałczyńskiego. Szkice z antropologii kultury literackiej*. Kielce.
Wilkoń T., 2010: *Poematy Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego*. Katowice.
Wyka M., 2003: *Wstęp*. W: Gałczyński K.I.: *Wybór poezji*. Wrocław.

Tomasz Gęšina